

PUNCTUM PLUG: oogarts Dr. O.P. van Bijsterveld :

Eén van de methoden ter bestrijding van de droge ogen bestaat uit afsluiting van de puncta aan de binnenzijde van de onderste ooglidrand bij de neus (puncta oclusie). Deze methode wordt wel aanbevolen als derde of vierde mogelijkheid in de rij van bestrijdingsmethoden van droge ogen.

Bij deze methode kunnen de puncta (tijdelijk) afgesloten worden door hechting, dichtschrœien langs elektrische weg en het plaatsen van een punctum plug.

Voor de werking van deze afsluitingen zijn twee verklaringen:

1. Het wegvloeien van traanvocht via het traanafvoerkanaal wordt vertraagd, waardoor meer rendement uit nog geproduceerd traanvocht wordt verkregen.
2. Een hypothese (stelling die men nog niet heeft kunnen bewijzen, maar waarvan de gevolgen getoetst kunnen worden) is een verondersteld terugkoppelcircuit. In het traankanaal bevinden zich aftasters, die via zenuwbanen een terugsignalering naar de traanklieren geven zodra traanvocht wegvloeit naar de neusholte en nieuwe toevoer van traanvocht nodig is voor het stabiel houden van de traanfilm. Door bijv. het onderste traankanaal van een plug te voorzien zijn de aftasters in dat kanaal verstoken van traanvocht en geven via zenuwgeleiding signalen af, waardoor op hun beurt functionele resten van de traanklieren gestimuleerd worden tot productie.

Welke van deze verklaringen de juiste is kan in het midden blijven, feit is dat pluggen een simpele methode is, die effectief kan zijn en desgewenst makkelijk weer ongedaan (reversibel) gemaakt kan worden.

De plug kan ook aangewend worden voor afsluiten van de puncta gedurende een korte periode, bijv. twee weken, en stelt dan zowel de oogarts als de patiënt in staat het effect van de puncta oclusie na te gaan en een afweging te maken of een afsluiting zinvol zou kunnen zijn. In die situatie wordt aanbevolen eerst het onderste traankanaal van één oog te pluggen en het andere oog te laten zoals het is om vergelijking mogelijk te maken.

De plugmethode is zeer eenvoudig door een oogarts uit te voeren en kan gezien worden als een toevoeging aan de rij van bestaande mogelijkheden.

Indien mensen met droge ogen onvoldoende verlichting ervaren bij gebruik van traanvervangende middelen, zou puncta oclusie overwogen kunnen worden. Daarbij zou men reversibele oclusie in de vorm van puncta plugs kunnen prefereren boven definitieve en dus onherroepelijke afsluiting van de puncta.

Het blijkt echter dat de methode **in de praktijk niet aan te bevelen** is en wel op grond van de volgende overwegingen:

Bij ernstige traanfunctiestoornissen zijn de punctae fysiologisch gesloten en het lijkt niet zinvol om de punctae open te rekken en vervolgens te sluiten met een plug. Bovendien geven de plugs niet zelden aanleiding tot mechanische verwondingen.

Het **dichtbranden** van de punctae vind ik een kunstfout. Wanneer de traanfunctie zich geheel of gedeeltelijk herstelt, wat ook bij bepaalde patiënten met de ziekte van Sjögren te verwachten is, kan dan door stasis en contaminatie infectie van de cornea en conjunctiva optreden.